

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

2008/1 BSF 110 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om fordobling af satsen for pant på drikkevarer i dåser

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 24. februar 2009 af Benny Engelbrecht (S), Torben Hansen (S), Ida Auken (SF), Pia Olsen Dyhr (SF), Bente Dahl (RV), Johs. Poulsen (RV), Per Clausen (EL) og Frank Aaen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om fordobling af satsen for pant på drikkevarer i dåser

Folketinget opfordrer regeringen til at fordoble satsen for pant på drikkevarer i dåser med virkning fra den 1. juni 2009.

Bemærkninger til forslaget

Formålet med beslutningsforslaget

Forslagsstillerne har noteret sig, at alt for mange dåser havner i naturen med voksende miljøproblemer til følge i stedet for at blive genbrugt. Returprocenten for dåser er 84 efter oplysninger fra Dansk Retursystem A/S. Kun otte af ti dåser, der er solgt her i landet, bliver således genbrugt. De øvrige dåser genfindes enten i naturen som affald eller bliver brændt. Formålet med dette beslutningsforslag er at vende denne udvikling.

Med den aktuelle returprocent er der tale om et alt for stort ressourcespild. Det kræver meget energi at udvinde det aluminium, som flertallet af dåser til drikkevarer fremstilles af. Dåser, der ender i naturen som affald, er desuden til langvarig skade for natur og miljø, idet metallet er langsomt nedbrydeligt. Det er derfor af yderste vigtighed, at så mange dåser som muligt genbruges.

I Danmark sælges pantbelagte drikkevarer enten i engangsemballager, hvor materialerne genanvendes efter brug, eller i genopfyldelige emballager, som vaskes og fyldes igen. For engangsemballagerne er der indført tre forskellige pantsatser: Pant A (dåser, glas og plastflasker under 1 l), Pant B (plastflasker på 0,5 l) og Pant C (dåser, glas og plastflasker på 1 l og derover). De enkelte pantsatser har følgende værdi: Pant A: 1 kr., Pant B: 1,50 kr. og Pant C: 3 kr. Forslagsstillerne ønsker med dette beslutningsforslag at fordoble satserne for dåsernes vedkommende f.eks. gennem indførelse af nye pantkategorier.

I en række høringssvar til Miljøstyrelsen gennem de seneste år har f.eks. Forbrugerrådet og Danske Ølentusiaster foreslået en højere pantsats på alle drikkevareemballager. Dansk Retursystem A/S vurderer, at en forhøjelse af pantsatsen vil virke positivt, således at genanvendelsen øges. Flere forbrugere vil aflevere emballage, når prisen forhøjes, og den samlede genanvendelsesprocent vil stige.

Baggrund

Det danske pantretursystem sikrer med meget stor succes, at emballage til drikkevarer bliver genbrugt eller genanvendt. Dansk Retursystem A/S er den danske organisation, som producenter, importører og mellemhandlere skal være tilsluttet. Det gælder for såvel genbrugs- som engangsemballage i form af flasker og dåser. Pantsystemet har til formål at sikre genbrug og indsamling af emballage som flasker og dåser. Systemet skal sikre den højest mulige genindvindingsprocent, således at genbrugsflasker kan bringes tilbage i cirkulation, og at dåser kan genanvendes til ny metalproduktion.

Ifølge en af Dansk Retursystems løbende forbrugerundersøgelser fra november 2005 returnerer cirka halvdelen af forbrugerne ikke tomme dåser og lignende emballager. Årsagen er dårlige vaner, dovenskab, og at det giver besvær at returnere dåserne. Selv om en del af de manglende returdaaser kan forklares ved salget til udenlandske kunder, er det forslagsstillernes opfattelse, at det vil være fornuftigt at fordoble returpantsatsen for at give forbrugeren et øget incitament til at indløse dåseemballage til genanvendelse. Returprocenten for dåser bliver imidlertid fortsat påvirket af importen af dåser uden pant fra bl.a. Tyskland, hvilket svækker den samlede genbrugsindsats noget.

Forslaget skal ligeledes ses på baggrund af, at tilbageleveringsprocenten er stagneret på 85-86 (2006 og 2007). Forhøjelsen af satsen for returpanten skal ligeledes vende tendensen i udviklingen på det danske marked for øl og læskedrikke, hvor markedsandelen for engangsemballage fortsat øges i forhold til genbrugsemballager. I 2007 var markedsandelen for engangsemballage 31 pct. mod 22 pct. i 2006. Omvendt var der i 2007 et samlet fald i salget på 15 pct. for genbrugsemballager i forhold til 2006. Det forventes, at de genopfyldelige emballagers andel af det samlede salg i 2008 vil udgøre ca. 60 pct.

Siden 2004 er der foretaget flere væsentlige ændringer i »Bekendtgørelse om pant på og indsamling m.v. af emballager til visse drikkevarer«, idet pantsatserne for returemballager til øl og sodavand blev nedsat den 12. februar 2004. Hertil kommer en udvidelse af pant- og retursystemet den 16. marts 2005, således at bekendtgørelsen også omfatter emballage til produkter som alkoholsodavand, cider og

energidrikke. Bekendtgørelsen blev ændret igen den 24. april 2008, hvorefter der blev indført pant på emballage til kildevand, limonade og iste.

Afgiften blev sat ned med den begrundelse, at panten skal stå i et fornuftigt forhold til fremstillingsomkostningerne af emballagen. Der skal være et incitament til at anvende genanvendelige emballager, når produktionsprisen, moms og afgifter lægges sammen. Hvis produktionsprisen bliver billigere end panten, mindskes incitamentet til at bruge genbrugsflasker og -dåser, og det skal være en økonomisk fordel at genbruge flaskerne.

Det må – alt andet lige – antages, at lavere pantsatser vil få forbrugerne til at aflevere færre genbrugsemballage. Forbrugerne vil være mindre motiverede til at aflevere returemballage. Dermed vil der blive afleveret færre dåser og flasker til skade for miljøet. Der vil blive genanvendt færre materialer og returflasker. Med højere pantsatser må forbrugerne formodes at have en øget interesse i at indløse pant for genbrugelige flasker og dåser.

Miljøstyrelsen oplyser, at forbrugerne normalt vil reagere ved at aflevere returemballager til genindvendning uanset pantniveauet. Desuden giver prisniveauet ikke noget entydigt indtryk af, om emballagens fremstillingspris bliver dyrere eller billigere. Det er andre mekanismer, som eksempelvis de kontrakter, som producenter og fabrikanter indgår på markedet, der bestemmer emballagens pris uanset pantsatserne. Antallet af solgte emballageenheder vokser dog konstant set under ét.

Det er væsentligt gennem pantretursystemet at sikre sig, at der ikke sker en konkurrenceforvridning mellem de enkelte emballagetyper inklusive moms og pant.

Grænsehandelens miljømæssige konsekvenser

Et selvstændigt problem, som dette forslag ikke vil berøre, er forskellene på pantordningerne i Danmark og f.eks. Tyskland. Danske forbrugeres indkøb af billigere varer i udlandet er en del af det samlede grænsehandelskompleks, idet grænsehandel typisk motiveres af afgiftsbetingede prisforskelle. Mange danske grænsegængere køber drikkevarer på dåse fra Tyskland, hvor man ikke skal betale pant ved transport over grænsen. De udenlandsk indkøbte dåser kan afleveres til genbrug, men uden at forbrugeren kan hæve panten i danske forretninger.

Forslagsstillerne finder, at dette problem må løses gennem forhandlinger med Tyskland og ved at skabe fælles EU-normer på området, idet forslagsstillerne er positive over for tanken om et fælleseuropæisk pantsystem. For forslagsstillerne vejer det ligeledes tungt, at der indføres nye incitamenter til at genbruge emballage, at spare på råstoffer og energi og at begrænse CO₂-udledningen til atmosfæren. Det skønnes, at en fordobling af den danske pant kun i begrænset omfang vil medføre yderligere problemer med forurening fra dåser i naturen, idet forslagsstillerne understreger, at der meget gerne ses en forstærket indsats for at komme affaldet i naturen til livs. Det stigende dåseaffaldsproblem skal også ses i lyset af, at engangsemballage tegner sig for en stigende markedsandel.

Udenlandske erfaringer

Sverige indførte dåser som ølemballage allerede i 1955. Svarende til Dansk Retursystem A/S har Sverige AB Svenska Returpack AB, der har haft pant på dåser siden 1984 og på plasticflasker siden 1994. Returpack er Europas største virksomhed af den type. Virksomheden modtager kun dåser og PET-plast-flasker. Panten er 0,50 SEK pr. dåse. Panten er hhv. 1,00 og 1,50 SEK pr. PET-flaske afhængig af volumen. Ved en kurs på SEK på 70 vil det sige, at panten er henholdsvis 0,35, 0,70 og ca. 1 kr.

Tysklands genbrugssystem hedder Der Grüne Punkt, som vel at mærke kun garanterer indsamling i Tyskland, ikke for emballagens eventuelle genbrugskarakter. Nogle danske butikker modtager DGP-emballage, men udbetaler ikke pant. Efter reglerne om returemballage fra 2006 modtages dåser, PET-flasker og glasflasker med samme pantsats, 0,50 euro pr. stk.

Øl, mineralvand, forfriskende drikke uden kulsyre m.fl. er omfattet af pantpligten, mens vin, mælk,

frugtsaft osv. er udelukket. Omregnet med en kurs på euro på 7,46 er panten pr. enhed 3,76 kr., altså væsentlig højere end i Danmark. Til gengæld har man valgt en fællessats, hvor både Danmark og Sverige har graduerede satser. De ligger dog alle under det tyske niveau.

Skriftlig fremsættelse

Benny Engelbrecht (S)::

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om fordobling af satsen for pant på drikkevarer i dåser.

(Beslutningsforslag nr. B 110).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.